

De vrouwen en heren van Schoonhoven. Ruim 300 jaar overzicht, vóór 1280 tot 1584

Rene Kappers en Dick Mentink

Wapen van Schoonhoven; beeldsnijwerk op de kist van de Schutterij, 1738.

Vrouwe Asekijn is vrouwe van Schoonhoven. Dat staat in de oorkonde van 3 mei 1280: '...vrouwe asekin vrouwe van scoenhove die wijf was wilen eer heren hughen botren...'. Hertaald: 'vrouwe Asekijn, vrouwe van Schoonhoven, die echtgenote was van wijlen toen heer Hugo Botter'. Zij is de eerste; na haar volgen gedurende 304 jaar andere heren en andere vrouwen 'van Schoonhoven'. In 1584 wordt prins Willem van Oranje vermoord. Hij is de laatste heer van Schoonhoven van vlees en bloed. De Staten van Holland volgen hem op. We geven na de inleiding twee tabellarische overzichten van de vrouwen en heren van Schoonhoven. In de marge de wapens van hen.

De wapens van de vrouwen en heren van Schoonhoven.

Voor vrouwen was een 'eigen' wapen in de vroegste tijd nog niet gebruikelijk. Ze voerden het wapen van hun vader in alliantie met dat van hun echtgenoot. Als weduwe hadden ze meestal wel een eigen wapen. Daarom van drie van de vier vrouwen hun portret en drie zegels met wapens. Daarbij vermelden we tussen haakjes de periode van de heerschappij over het goed en de poort of de stad (na 1322) Schoonhoven; voor data van huldgingen en brommen zie Tabel 1 en 2. Vrouwe Asekijn ontbreekt helaas zowel bij de portretten als bij de wapens; we weten zelfs niet uit welke familie ze stamde.

Met Philips de Schone doet de Bourgondische ridderslijke Orde van het Gulden Vlies zijn intrede. Deze behoort als onderscheidingssinsbeken tot de wapens der heren. Met verlate bronvermelding?

Vrouwe Asekijn, de eerste vrouwe van Schoonhoven

Hoe kwam vrouwe Asekijn aan Schoonhoven? Ons anten heeft haar man het zo met haar familie bij haar huwelijk (mogelijk ook later) afgesproken. Als hij zou komen te overlijden zal zij een deel van het familiebezit van Hugo Botter krijgen als 'lijflicht'.¹ Lijflicht is een vermogen om als weduwe van te kunnen bestaan en de staat te kunnen blijven voeren die bij haar adellijke positie past. Maar als zij eerder zal overlijden dan hij, dan zal er niets gebeuren. Het familiebezit van Hugo Botter blijft dan intact.

Wat precies het bezit van Hugo Botter is blijft tot nu toe onduidelijk. Hij is een zoon van Jan I van de Leede en deelt met zijn broers kort na 1255 de nalatenschap van hun vader. In ieder geval moet Hugo Botter dat deel erven waaruit in 1280 'het goed van Schoonhoven' nevoorschijn komt, het lijflichtsgoed van zijn weduwe. Te meer omdat hij 'het had gemaakt' om haar te lijflichten. Uit de erfenis is hij ook bekend met de heerlijkheid de Leede.² Een deel van het familiebezit moet dus zijn geweest 'het goed van Schoonhoven' en al dat daar toe behoort 'als her huge botre hore telifochte dat ghemaket hadde' ofwel 'zoals heer Hugo Botter